

de uitleg-
Heiligen
seft plaats
ht in de
heid. III.
niet her-
erken, dat
en theore-
de historie
de nooit
ede gezag
kort sum-
oek te
to leidt,
de Schrift
inselen en
de juiste
de Heilige
aar en de
ligt al het
op der
t gewerlt
ge Schrift
en stellen
hrift, een-
ten altoos
zoodra hij
stheid der
wijzen, en
s Geestes
ren en te
t die pra-
goreeren,
zeerd met
r het ver-
lijkheid
toe te
er, niet
oudig his-
rak geen
e nog, en
king.
gen steeds
dikatie de
u we zou-
oet doen;
der pre-
it gewich-
en.
is is, hoe
jk.
over het
u is de u
ge te be-
en uitge-
de geval-
der con-
veroorlo-
vaak, dat
el in de
welig in
pen hier
geschied
jezus het
gelijk te
te aageen,
te zeggen
stal, be-
den, zon-
prediking
te verder,
tekt van-
moet hier
n ons de
thouding
te doen
ons de
te vrucht
oek waar
stalschul-
entie ons
gen van
den wat
hart, of
gaan naar
ons ver-
gaat naar
meestert
l we het
of
te voor in
het hart,
heel de
Christus
n anders
vrijheid
biedigen,
zinken in
oek bij
k, maar
aan de
zaak in-
nde.
de die-
ons be-
dikatie
ij, maar
le predi-
len.
herst-
op den
a Werk,

Een inspanning, die dan eerst uw moete loont, zoo ge met uw Heiland omgaat, hem inweeft in uw gedachten en overleggingen, u telkens dieper inderden in zijn verschijning, in zijn openbaring en in zijn werk, zoo in het verleden als in het heden, en op die wijs ongezoekt, ongedwongen, en vanzelf, voor u zelve persoonlijk, en als vrucht hiervan voor de gemeente, elk onderwerp, en elke stof, en elken tekst in verband met den Christus leest en diensvolgens in verband met den Christus nleest en bespreekt.

Dat hier vinding bijkomt, ontkennen we niet. Botheld ziet geen verband, ook waar dat verband wel terdege bestaat.

Toch mag ieder Dienaar des Woords er veilig op gaan, dat zijn inspanning ten deze niet vruchteloos zal zijn.

Wie niet, als hij op zijn studeerkamer zit, buiten zijn leven om, afvraagt: Hoe zal ik den Christus hier nu goedschies bij te pas brengen? — maar komende tot Gods Woord gevoelt en weet, dat hij zelf, dat Woord, en de Christus in geestelijk verband staan, en in die geestelijke gemeenschap met den heerlijken Heiland de bepande, hem aangewezen of zelfgekozene stoffe biddend en ernstig onderzoekt, zal niet door zijn God beschamd worden, maar spoediger dan hij hopen durft, het zoo onmisbaar verband vinden.

Hij zal dan den Christus, als we ons zoo mogen uitdrukken, niet *opplakken* op zijn predikatie, overmits de gemeente anders aanmerking maakt; maar het zal hem een behoefte, een drang der ziel zijn, om ook bij die stoffe op ongedwongen wijs, zijn Heiland, in wiens liefde en gemeenschap hij leeft, te verheerlijken.

Dat behoefte daarom niet altoos breed, dat behoefte niet zoo uitvoerig te geschieden. Een kort en kernachtig woord maakt soms zelfs dieper indruk, dan een gerekte betoog.

Als de gemeente maar merkt: Die man staat daar niet buiten zijn Heiland. Hij denkt niet, hij overlegt niet, hij predikt niet, alsof die Christus hem van verre stond. Maar als één die, ook zonder het te betuigen, toont, dat het: »Niet meer ik leef, maar Christus leeft in mij" waarheid in hem werd, dan is de gemeente niet alleen voldaan, maar dan wordt ze gesticht en gebouwd en in haar allerheiligst geloof bevestigd.

Het geheim ligt hier in de *eenheid*.

Op zichzelf zijn er in de heilige sfer allerlei onderwerpen die besproken moeten worden, allerlei stoffen die uitlegging en toepassing eischen, allerlei gevallen des levens en der conscientie, die uwe leiding vragen.

Maar juist *dit* *vele en velerlei* verstoort den geest, en breekt daardoor de kracht.

Nu dit, dan dat, en een volgenden Zondag weer iets anders.

Wilt ge nu die verspillung van kracht tegegaan, dan moet ge er u op toeleggen, dat al deze stralen die ge voor het oog der gemeente schieten doet, *uitstralen uit éénzelfde middelpunt*. En, dat middelpunt heeft ge niet te kiezen, het middelpunt van heel Gods openbaring is nu eenmaal en blijft voor alle predikanten *de Christus*.

Gevoelt nu de gemeente, dat uit dit centrum al uwe predikanten uitgaan, en dat zo onveranderlijk alle ziel tot dit middelpunt van *het geloof in Christus* heemleiden, dan verandert de chaos in heilige orde, er komt eenheid in het zielleven voor eendelooze wisseling, en het einde is, dat de kracht uwer prediking op geheimzinnige wijze *verduubbeld* wordt.

Een Dogmatiek.

Ook de Hervormde Kerk ontving van de hand van een harer gewezen kerkelijke hoogleraren een Dogmatiek, die naar het oordeel van de *Vaderlander*, in de kringen wier orgaan dit blad is, met hooge ingenuïteit werd ontvangen.

Is ze van de hand van den heer Dr. P. J. Muller, oud-kerkelijk hoogleraar te Amsterdam, thans beroepen te Haarlem.

Zeggen we aanstonds, dat deze geheele Dogmatiek afloopt in 275 bladzijden, en in die 275 bladzijden nog zeer breedte citaten, geheele stukken Dogmatische geschiedenis, en heel wat Symboliek opneemt, en de kenner vindt reeds hierin een voorlooptige aanwijzing voor de vorming van zijn oordeel.

Dr. Bavinck besteedde eens zooveel bladzijden alleen voor zijn inleiding op de Dogmatiek, Philippus nam 3200 bladzijden voor de zijne, de Roomsche Dogmatiek van Heinrich, die nog niet eens af is, beslaat reeds tusschen de 4000 a 5000 bladzijden.

Hier is al het resultaat in 275 bladzijden neergelegd. Zoo b. v. neemt de leer over de dingen na den dood slechts 6 + 5, zegge 11 bladzijden in.

Vraagt men ons of we dan de waarde van een wetenschappelijk werk naar het aantal bladzijden berekenen, dan spreekt het wel vanzelf, dat we dit *niet* doen.

Maar dit neemt niet weg, dat een zoo ontzaglijke stof toch zekeren omvang eischt, en dat waar die omvang zoo uiterst beperkt is, die stof niet tot haar recht kan komen.

Dit zou alleen dan kunnen, indien de schrijver na jarenlange studie, op breed stramien opgezet, eerst zichzelf breedvoerig rekenschap had kunnen geven van het geheel en zijn deelen, en nu daarna die bijna niet te overzien stof, met welgelayen al al wat er in kon gemist worden, in zeer engen vorm, met ongemeene kunst, had samengeperst.

Een voorbeeld hiervan is A. Marek, die in zoo kort mogelijk bestek nochtans tusschenlij volledig betoog levert, en toch nog 1000 bladzijden, fijnen druk, in quarto noodig had.

Daarvan is hier echter geen spoor. Zelfs de mogelijkheid er voor is niet aanwezig.

Als hoogleraar toch truid Dr. Muller pas op in 1890, en reeds na het einde van 1893 werd hij van zijn uitsluitelijke bezigheden ontheven.

Drie jaren nu bieden geen andere moge-

lijkheid, dan om voor de eerste maal de Dogmatiek zeer cursorisch door te loopen.

Van diep indringende studie, zich over de geheele stof uitbreidende, kan in zoo kort tijdsverloop eenvoudig geen sprake zijn.

Men zou Dr. Muller dan ook onrecht aandoen, indien men zijn talent naar deze proeve wilde beoordeelen.

Wat hier voor ons ligt is niets dan het overgewerkte dictaat van een eerste cursorische behandeling, geen Dogmatiek in den wetenschappelijken zin van het woord.

Iets wat wel het scherpst daarin uitkomt, dat de schrijver, als hij u eerst verhaald heeft wat anderen geleerd hebben, u nntens slotte zeggen zal, wat hij zelf voor waar houdt, en u alsdan een soort conclusie voorlegt, die elke dogmatische scherpte van dehalft als mist.

En als zoodanig nu zijn werk beschouwd, dan brengen we den schrijver volgaarne de hulde dat hij in zoo korten tijd, met zekere helderheid, zich georiënteerd heeft, en met zekeren tact op het onafzienbare terrein zijn weg heeft gevonden.

Dat nu zulk een Dogmatiek niettemin door vele zonen der Hervormde Kerk met ingenuïteit ontvangen werd, is alleen daaraan te verklaren, dat voor deze kerk de Dogmatiek almeer bijzaak werd, en men toch verlangend uitgaat naar een beknopt handboek, om *eenige* vastheid aan de zwevende begrippen te geven.

Dat Dr. Muller zijn gedwongen rusttijd besteedde, om te dien einde zijn dictaat uit te werken, is dan ook prijfelijk, en ook ons boezemt het wel belang in, om hieruit te zien, wat de Hervormde Kerk officieel onderwijst.

Zoo interesseert het te hooren, dat Adam niet heilig, maar *in onschuld* geschapen is. In Christus als de Godmensch was niet het *»oneindige* maar alleen het *»intensief-geestelijke* het Goddelijke.

Er is erfsmet, geen erfschuld.

In het werk van den Christus mag geen juridieke beschouwing toegelaten. Zijn dood was enkel het ideaal der hoogste zich zelve verloochenende Liefde.

Kennelijk laat alzoo deze Dogmatiek schier alle kenmerkende stukken der Gereformeerde belijdenis los, en geeft meer een uiteenzetting voor die ten deele ethische opvatting van het Christendom, die eenheid van belijdenis voor de gemeente onmogelijk maakt.

Dit alles nu wisten we wel, dat in de Hervormde Kerk almeer de heerscheende geest werd, maar het heeft toch zijn nut, een en ander eens officieel door een gewezen kerkelijk hoogleraar geconstateerd te zien.

De Gereformeerden in de Hervormde Kerk mogen toezien.

Kalender in dicht.

Van de hand van Dr. Karssen zag een Kalender in dicht het licht, onder den titel: *»Deriven van den edelsten wijfswijk*.

Zie niemand in dien hoogen titel een aanmatigende gedachte van den schrijver. Met beminnelijken eenvoud deelt hij ons toch zelf mede, dat niet hij, maar zijn uitgever dien titel koos.

Die titel wil alleen zeggen, dat de heiligen die hij biedt alle ontleend zijn aan Schriftuurlijke stoffen.

Zijn boekje geeft namelijk voor het jaar 1896 een volledige kalender, met voor elken dag een tekst, dien tekst in dicht bezongen, daarbij enkele beschouwingen en eindelijk twee stippelijnen voor memorandum.

Het bezwaar dat op die wijs zijn schoon boekje na 1896 niet zou zijn te gebruiken, acht hij niet overwegend. De welwillende lezer kan de lijfdenweken, waarop het voorjaar aankomt, en de feestdagen, later zeer wel verschuiven.

Zijn bezongen teksten, zijn alle kort. Ze er hier een proeve van.

Op 30 Juli zal de dagtekst zijn: *Mijn ziele dorst naar U als een dorstig land* en die wordt dan aldus in dicht gebracht:

Gelijk het aardrijk dorst naar regen,
Zoo dorst mijn ziel naar Uwen regen,
Waarom Gij haar, o Heer! besproeit,
Mijn hart is als een netelheide,
Beroofd van alle vruchtbareheid;
O maak het tot een vruchtbare weide,
Door 's Geestes dauw mild overspreid.

Zonder hooge poëzie te zijn, zit hier toch gang en gloed in, en de lezing doet weldadig aan.

Ons volk is een dichtlievend volk van de dagen zijner vaders, en zoo zal ook dit boekje ongetwijfeld zijn weg vinden naar veler huiskamer en naar veler hart.

KUYPER.

Voor Kootwijks Scholen.

Ingekomen bij Dr. HOUTFAGERS: Van G. van Santen te De Bilt, voor Kootwijk f 5; van den heer P. Hoogvliet te Rookanje, voor Kootwijk f 5.03; gecoll. in de Geref. kerk.

Het de Pers.

Het Tijdschrift voor Gereformeerde Theologie bracht ons ditmaal, behalve andere belangrijke artikelen, ook een stuk door Prof. Dr. Bavinck voor de *Protestanten and Reformed Review* geschreven.

De lezing en herlezing van dit stuk, kunnen we niet genoeg aanbevelen.

Het handelt van het Calvinisme, in zijn betekenissen, opkomst, stand in het heden en toekomst, en in het met wel schandelijkheid en degen kennis van zaken geschreven.

Zelfter een stuk er valt, dat over het heil van het Calvinisme handelt.

Werd al beginnend van het Calvinisme is de belijdenis van Gods volstrekte soevereiniteit. Alle onderzoekingen naar den aard der Gereformeerde

religie hebben dit beginsel slechts te helderder in het licht gesteld. Niet zens bijzondere eigenschap van God, b. v. zijne liefde of gerechtigheid, zijne heiligheid of billijkheid, maar God zelf als God, in de eenheid van al Zine eigenschappen en in de volkomenheid van al Zine deugden, is het uitgangspunt voor het denken en handelen van den Calvinist. En uit deze medededeelende laet al het kenmerkend-Gereformeerde zich afleiden en verklaren. Van deze belijdenis uit kwam hij tot zijn strenge scheiding tusschen heiligen God en hetgeen van het schepsel is, tot de eeuige autoriteit van de H. Schrift, tot de algemeene zinnigheid van Christus en Zine werk, tot de almachtige kracht der genade. Van daaruit kwam hij tot zijn scherpe onderscheiding tusschen het Goddelijke en het menselijke, in den persoon en de twee naturen van Christus, in de in- en uitwendige roeping, in het teken en de heilende zaak van het sacrament. Van daaruit kwam hij tot zijn leer van de volstrekte afhankelijkheid van al het schepsel, totna die zijne belijdenis van de Voorzienigheid, de Voorbeschikking, de Verkiezing en 's menschen onmacht uitdrukt is. Van daaruit kwam hij tot de principieel en consequente theologische methode, die den Gereformeerden theoloog van andere, Roomsche en Protestantische, onderscheidt. In heel de theologie en ook daarbuiten, op alle terrein des levens en der wetenschap is het zijn streven, om God *in* te laten zijn en zichelven als God te doen erkennen en handhaven tegenover alle creatuur, in schepping en menschepping, in sünde en genade, in Adam en Christus, in kerk en sacramenten is het altijd God, die Zine soevereiniteit openbaart en handhaaft, en grots alle onkenning, en tegenstand tot triumf en eeuwigke lezing. Zoo machig kan de vreeschap en tegenstand niet wezen, of God overwint deze niet alleen, maar dwingt ze ook, om dienstbaar te zijn aan de eere van Zijn Naam. Daar is in deze Gereformeerde beschouwing een wonderlijke doordringende, een grootsche en aangrijpende handeling, die de geschiedenis wordt een machige werking, waarin God Zine soevereiniteit doet, als een bergtoom allen tegenstand verwinnen doet, en aan het einde bij alle schepsel tot geestelijke overwinning, geest in ieder geval tot overwinning gekeerd is. Uwe Geref. zijn alle dingen, en daarom kennen ze ook alle tot Hem weer. Hij is God en Hij blijft het, nu en eeuwigke, Jehovah, de Zindie, die was en die is en die wezen zal.

Daarom gaat de Calvinist in alles tot God terug. Hij rust niet, voordat hij alles tot zine laatste en diepste oorzaak, dat is, tot het soevereine welbehagen Gods teruggebracht heeft. Hij blijft niet hangen in den schijn, maar dringt tot de wezenlijkheid door. Achter de fenomenen zoekt hij de noemensake dingen die niet gezien worden, uit welke de menselijke dingen geworden zijn. Hij neemt zijn standpunt niet midden in de historie, en blijft daar niet staan, maar klimt uit den tijd tot de eeuwigheid op. De historie is immers maar successieve onwending van wat eeuwig present is voor God. De Calvinist kan voor zijn hart, voor zijn denken, voor zijn leven geen rust vinden in dit onfermaante dat altijd veranderend, wisselend, voorbijgaande is. Van het heilproces gaat hij daarom terug tot het heilbesluit, van de historie tot de idee. Hij vertoelt niet in het voorbij, maar dringt tot 't uinneeze heilgloed door. Uit het tijdelijk verweert hij zich tot het eeuwige en onveranderlijke zijn. Daar alleen vindt hij rust. Van dien rust, die eeuwig, bij alle dingen, Hij heet alles *»als specie aanwezig*. Indien nu religie naar de vroeger gewone definitie, is de veritas, per quam homines Deo debent cultum et reverentiam exhibere, en indien theologie is wat haar naam uitdrukt: kennis Gods en van al het andere onder hem gesubsistent — dan is bij het Calvinisme de religie het meest religieus en de theologie het meest theologisch. Dan zijn beide hier het zuiverst datgene, wat ze na heel uur ald behooren te wezen en heemtoorden ze hier het volkomenst aan haar ideaal.

Maar dit Calvinistische beginsel is te universeel en daarom te zins en te vreeschap, en alleen ten het schepsel van een eigen type op religieus en theologisch terrein niet te bepalen. Het werkt verder en produceert zijn panische werke en levensbeschouwing, een, indien men wil, geheel eigenaardige philosophie. Ook het zedelijke leven dat het Calvinisme geleefd, vertoont een eigen physionomie. Allereerst is dit reeds hierbij opmerkelijk, dat het zedelijke leven, tegen de verwachting en voorspelling van alle Pelagianen in, door het Calvinisme zeer krachtig is bevorderd. De heilgloed van Gods soevereiniteit en van de volstrekte onafhankelijkheid van alle creatuur, bleek in de historie niet schadelijk, maar bevorderlijk, dan het zedelijk leven te zijn. De moraliteit is er niet door verzwakt of gedood, maar bevestigd en verlevendigd. Trouwen, de praedestinatie sluit ook de praedestinatie der menschen in en de verkiezing is niet denkbaar zonder een doel, waartoe men verhooren is. Verkiezing involveert altijd een bestemming, een levensstaak, een zedelijke roeping. Vandaar dat het zedelijk leven onder den invloed van het Calvinisme zich onderscheidde door actieve en energieke, door een rusteloos streven, om alles te bereiken, om de heilgloed der genade en alles te doen beantwoorden aan de eere van Zijn Naam. Het valt niet te ontkennen, dat de moraliteit hierdoor meermalen een karakter van legaliteit heeft aangenomen. Maar zoo heeft het Calvinisme toch een reeks van deugden geleerd, die voor huisgezin, maatschappij en staat van de grootste waarde zijn. Huiselijke zins, matigheid, reinheid, netheid, orde, geoorzaamheid, kuisheid, ernst, vijt, spaarzaamheid, arbeidsaamheid, enz. zijn deugden, die onder de Calvinistische belijdenis een allen tijde hebben geleefd. En omdat het Calvinisme geestelijk en maatschappelijk de geringere klassen, heeft het een nimmer en degelijk burgerstand gevormd, die overal en altijd de heilste steun is van laag en van kroon.

Daarmede staat weder in verband het politiek systeem en het politieke leven, dat het Calvinisme heeft voortgebracht en ontwikkeld. Daar is ongetwijfeld in het Calvinisme een republikeinische, een democratische trek. De Calvinist vreesd God alleen, geen menschen. Hij met zine schepsel over het andere ontstaat alleen doordat God het naar Zijn welbehagen verzoekt; alle macht is een gave, niet een opeenvolgend, maar bij opgedi. Het gezag is niet inherant van den persoon, maar alleen aan het ambt. Kuyper, menschenrechten, scheepsvaerding vinden in het Calvinisme geen plaats. Voor God zijn allen gelijk, koningen en onderdanen; is het arme en verachte en onedelde door hem tot het hoogste verkozen, opdat geen vleesch zou roemen voor Hem. Hem moet gehoormaand worden, eer en meer dan den menschen. Het Calvinisme heeft daardoor die burgerlijke en staatkundige vrijheden gekreekt, waarop Nederland, Engeland en Amerika in onderscheiding en te overtreffing van Spanje, Oostenrijk, Italië en zelfs het Lutherse Duitsland mens kunnen dragen. Scheiding van Kerk en Staat, vrijheid der religie, vrijheid der conscientie, vrijheid van gein en maatschappij, het zijn vruchten, voortgekomen uit den Calvinistischen stam.

En zoo ligt er in 't beginsel van het Calvinisme onder wijfel ook een eigen levens-type opgesloten voor wetenschap en kunst, al hebben vorige eeuwen die niet of niet genoegzaam tot opening en ontwikkeling gebracht. De historie van het Calvinisme is te spoedig afgebroken. Het heeft den tijd en de gelegenheid niet gehad, om zich naar alle zijden te ontwikkelen en de lijnen te trekken, die uit het beginsel logisch zijn en in 't licht. Maar het heeft er toch het vermogen en de kracht toe. De Lutherische reformatie miste van den aanzing al dier breede universaliteit. Haar anthropologisch of aetologisch beginsel was te arm voor zoo rijke ontwikkeling en toepassing; zij bleef stilstaan tot het religieus en theologische terrein beperkt. In het Calvinisme ligt echter een wereldomvattend streven, het is katholiek in den schouwman van het woord. De Calvinist weet wat hij wil; gedragen door zijn beginsel, staart hij rustig, vastberaden, als een rots, op het doel, dat God hem heeft aanbevolen, en hij doet de verandering van Zijn Naam.

Dit is kloek opgezet, scherp doorgedacht en maar waarheid betuigt.

Zeer hopen we dan ook, dat de overige bladen aan dit uiterst belangrijk artikel al de aandacht wijden zullen, die het verdient.

Ook daarom dat Dr. Bavinck nogmaals onverhoelen en tot twee malen toe voor het Christelijk-democratisch karakter van het Calvinisme opkomt.

Voor ons was dit niet noodig. Historisch kan hieraan, naar onze overtuiging, niet getwijfeld worden.

Maar voor meer dan één, die hierover nog in onzekerheid verkeerde, kan het toch zijn nut hebben, dat deze geleerde, die geheel buiten de politiek staat, dit nog eens onomwonden uitsprekt.

KUYPER.

Officieele Berichten.

Met verhoering uit het Kerkblad van 22 Nov. 1895.

Aan de Gereformeerde kerken van Nederland.

Na het afschieten van het boekjaar 1894/95 achten de Generale Deputaten voor de hulpbehoevende kerken zich geroepen eenige mededeelingen te doen aangaande hunnen arbeid.

Veel valt niet te vermelden; in de meeste provincies zoeken de kerken elkaander te helpen, zonder den steun van kerken in andere provincies in te roepen; de uitzonderingen op dien regel zijn althans zeldzaam.

De voorstellen van dien toestand zullen wij niet openlijk uiteenzetten, daar zij voor de hand liggen; zij zijn toch te vinden, soewel aan de zij van wie hulp wordt gevraagd als van wie hulp verleent. Men gaat niet lichtvaardig tot hulp inroepen over, wanneer zulk een verzoek moet beoordeeld door de naaste buren, die 't best in staat zijn om de zaak te onderzoeken; zoo voorkomt men het leunen op anderen zonder noodzaak. En omgekeerd worden hand en hand tot milden bijstand allicht bewogen, wanneer men den nood door eigen aanschouwing te beter kent of kennen kan.

Toch lieven aanvragen van dien aard niet geheel uit de kerken van Drente en van Friesland steunden een verzoek om hulpe van enkele austerkerken niet zoo krachtige redenen, dat weerstand bieden onmogelijk was; waarbij kwam, dat de aanvragen geen hoog bedrag vormden, zoodat door die toe te staan niet te veel onttrokken werd aan wat nog steeds de eerste post is op onze begroeting.

Wij besloten de kerk van Kootwijk, waarvoor de hulpe nog steeds even dringend noodig blijft. De nood is daar weer hoog gekomen. Met 1 Aug. was er een tekort van f 955; dat zou echter in den loop der drie daaropvolgende maanden met f 450 vermeerderen; zoodat op 1 Nov. een eindloos van f 1405 tekort te wachten stond.

Deputaten stonden daarmede voor een zeer moeilijk vraagstuk; hetzelfde vraagstuk, waarvoor steeds een ieder staat, die vele nooden voor zich ziet en gaarne allen helpt, maar ten slotte toch met den inhoud van zijn geldbuisel rekenen moet.

Zoo kunnen ook Deputaten niet meer uideelen dan de opbrengst der hun gemonden collecten. Het totaal bedrag daarvan is iets hooger geklommen, in vergelijking met de opbrengst over het vorige dienstjaar; ongeveer f 100. Dat is dus een gunstig verschilnel te noemen. Het had echter nog beter kunnen zijn, indien niet naast hoogere cijfers van meer dan een provincie maar al te lage van deze moeten staan.

Zoo klom N.-Holland van f 231.40 f tot f 504.72 1/2; Overijssel van f 60 tot f 130.17; Groningen van f 50 tot f 121.67. Maar Z.-Holland daalde van f 274.70 op f 222.48 1/2; Utrecht van f 209.00 op f 105.52 1/2; Zeeland van f 81.31 op f 17.33; N.-Brabant van f 63.55 1/2 op f 55.24; Friesland van f 105.77 1/2 op f 51.61 1/2. Drente bleef stationair met zijn ruim f 54. Gelderland daalde het meest, daar het in ste van tusschen de f 32 a f 40, gelijk in het vorige dienstjaar, slecht zond een bedrag van ongeveer f 10.

Uit deze cijfers willen wij niet al te haastig gevolgtrekkingen maken. Gerekend moet met de mogelijkheid, dat enkele bedragen nog niet zijn op- of doorgezonden; dat bijzondere omstandigheden noopten om het houden der collecten te verdragen en dergelijke meer. Maar door welke redenen het ook veroorzaakt moge zijn, het feit blijft bestaan, dat nietegenstaande uit drie provincies een hooger bedrag kwam van f 400 ruim, het totaal cijfer slechts klom met f 100. Zonder dien teruggang had Kootwijk geheel geholpen kunnen zijn en ook voor andere aanvragen, die nu moeten blijven rusten, iets anders afgezonderd.

Dat dit nu niet heeft kunnen zijn, is hun een nootzaak van dien gevoeld leedwezen. Dies hebben zij dan ook gienend volledige mededeeling in den stand der zaak te moeten doen.

Zij hadden bij de laatste verdeling van gelden te beschikken over een bedrag van f 950; daarvan verkreeg de kerk van N.-Dordrecht f 30; die van Wintarsum f 60; en die van Wartena f 100. Voor de broeders, die schade leden door de actie van '86, bleef ditmaal niets beschikbaar, daar deputaten het niet aandoosten, om aan de kerk te Kootwijk nog minder te geven dan het overblijvend bedrag n.l. f 760. Dan bleef er toch nog op 1 Aug. een tekort van f 105; nu weer met 1 Nov. geklommen tot f 545.

Een enkel teken van vermeerderde belangstelling blijft hier niet onvermeld. De kerken in de Klasse Alkmaar hielden een buitengewone inzameling voor Kootwijk's kerk, die ruim f 70 opbracht; in een andere Klasse wordt ook van de collecten voor de hulpbehoevende kerken in eigen ressort in de generale kas gestort. Dat zijn voorbeelden, die navolging verdienen. Niet het minst bij kerken van Classen, die in eigen kring weinig of geen hulpe hebben te bieden en wellicht er toe zouden kunnen overgaan, om de collecte voor hulpbehoevende kerken in eigen kring af te schaffen. Dat zij die dan toch houden en het bedrag voor Kootwijk bestemmen!

De toestand mag toch niet blijven, zooda die is. Kootwijk's kerk heeft recht op hulpe ten gevolge van de toezegging aan haar gedaan door de Klasse Apeldoorn, door de kerken in Gelderland en ook door de kerken der overige provincies. Wat voor 't Heeren aangezicht alzoo is overoorkomen, moet ook vervuld worden!

Het adres, waar de toe te zenden gelden worden verwacht, blijft als vroeger bij Mr. van Berck Calkoen, te Utrecht. Dat hem weldra de gelegenheid gegeven worde, een lange lijst van linke collecten in *Het Kerkblad* te publiceren!

Namen deputaten voorend.
Dr. B. VAN SCHUYLEN, te Amsterdam.
Dr. G. H. VAN KATWEL, te 's-Gravenhage.
Mn. A. W. VAN BERCK CALKOEN, te Utrecht, November 1895.

Verzameling der Classen Zwaile, op zaterdag 7 November.
Opzigtig met gebod door een proces.
In zake Kampervoen B wordt besloten: De Classis Zwaile constateert, dat de raad der Ger-

kerk te Kampervoen B niet langer weten wil van het kerkverband der Geref. kerken, en dat die kerkraad door de overige leden wordt gesteund, met uitzondering van enkelen, zoodat het op dit oogenblik niet mogelijk is, die kerk als geïnstitueerde Geref. kerk te erkennen, of ook als zoodanig in stand te houden.

Op de klacht van de kerk te Zwaile tegen den kerkraad van Zwaile B besluit de Classis niet in te gaan, maar deze zaak door de betrokken kerken te laten uitmaken.

De afgevaardigden van Zwaile's stemmen tegen dit besluit.

Bij de rondvraag naar art. 41 D. K. O. wordt op verzoek van Steenwijk A uitgesproken, dat het huwelijk eener vrouw met den broeder van haar vader niet behoort tot de verboden huwelijken.

Classis Utrecht, op 9 November 1895 te Utrecht gehouden.

De vergadering wordt geopend door Ds. Klaarhamer.

De credentie-brieven worden nagezien door Ds. Van Minnen en Dr. Honig. Drie kerken hebben een diaken afgevaardigd in plaats van een ouderling; bij twee van welke dit niet strikt noodig is geweest. Aan de diakenen uit deze beide kerken wordt geen keurstem verleend.

De vragen geschieden naar Art. 41 D. K. en Art. 25 Class-regeling. De kerkraad van Linschoten wenscht te weten, of hij een attestatie mag afgeven naar één der kerken van Ledeboer, wat hem ontraden wordt, omdat wij met die kerkformatie geen kerkelijke correspondentie onderhouden.

Ziekt B ontvangt advies in een tuchtzaak. Op verzoek van deze zelfde kerk worden eenige deputaten benoemd, om de ineenzameling te bevorderen van de kerken Zeist A en B n.l. de Dienaren Barger, Klaarhamer en Van Minnen.

Buitenland.

Frankrijk. Een voorval in de gerechtszaal van het hof van Assises.

Enigen tijd geleden deelden wij een staalje mede van verwildering van zeden onder het opkomend geslacht in Engeland; niet minder blijkt het in Frankrijk gesteld. Immers lezen wij onlangs het volgende:

Het volgende voorval had plaats in de rechtzaal van het hof van Assises, in een departementale hoofdstad nabij Parijs:

Emil Gaudot, een bengel van 17 jaar, die reeds een heel strafregister bij de politie had staan, stond terecht wegens moord op eene oude vrouw, Roaine Lemie, die hij van veertig sous (twee gulden) beroofd had. Gaudot bekende met de meeste brutaliteit: »Ik geef er evenveel om, als een visch om een appel", en toen de president hem vroeg, of hij de oude vrouw wel zoo gedood hebben, als hij geweten had, dat zij niets meer bezat, antwoordde hij: »Nu, dat weet ik niet. Wat raakt het me, een oude karkas meer of minder. Ik werk tot eiken prijs."

»Uw cynisme (hondscheit) zou een kanibaal (menscheneter) den walgen!" riep de president uit. In welke school van schande hebt gij al die verdorvenheid geleerd?"

»Dat komt zoo vanzelf, mijnheer de president."

Na kreeg de heer Saint-Appert, de advocaat van den beklaagde, het woord.

»Mijnheer heeren," begon hij, »mijn taak is zeer eenvoudig, daar de beschuldigde alles heeft bekend. Ik behoeft hem niet te verdedigen, daar ik voor hem geen barmhertigheid zie. Ik zal dan ook kort zijn.

Maar als de justitie hem rekenschap vraagt van zijne misdaden, dan zult gij mij vooroorloos op mijne beurt de justitie rekenschap te vragen van haar vonnis.

Hoe zal het liden! Ik weet het niet. Maar hoe het uitvalle, een is er hier, die schuldiger is dan de schuldige zelf. Dien schuldige, ik wijs hem u aan; of liever dien schuldige klag ik aan, dat zijt gij, die de maatschappij vertegenwoordigt, die maatschappij, welke zich gedwongen ziet de misdaden te straffen, en die hare zorgeloosheid en verdorvenheid niet hebben weten te voorkomen.

Daar aan den muur, vóór mij, zie ik en begroet ik Christus aan het kruis. Hij is hier in een rechtzaal, daar waar gij den misdadiger voor uwe balie daagt. *Waarom is Hij niet in de school?* Daar waar gij het kind roept, om het te onderwijzen?

Waarom strait gij onder Gods oog, wanneer gij de zielen vormt buiten Hem? En waarom moet Gaudot den God van Golgotha hier voor de eerste maal ontmoeten? Waarom heeft hij Hem niet ontmoet voor de banken zijner school? Dan zou hij zonder twijfel de bank der schande hebben vermeden, waarop hij thans gezeten is.

Wie heeft hem geleerd, dat er een God is, een toekomstige gerechtigheid? Wie heeft hem gesproken over zijne ziele, over de plichten jegens zijnen naaste, over de broederliefde? Wanneer heeft men hem het Goddelijk gebod geleerd: »Gij zult niet doodgaan?"

Men heeft deze idel overgelaten aan hare booze drift. Dit kind heeft geleefd als een jong wild beest in de woestijn, alleen in deze maatschappij, dat de tijger gaat doodten, terwijl gij op het geschikte oogenblik zijne nagels had moeten afwenden, zijne bloeddorstigheid wegnemen."

Gaudot hoorde dit prachtig voor hem zoo vreemd pleidooi niet versomming, met rekeren triomf aan en een glans van voldoening lichte in zijne oogen, toen de heer Saint-Appert eindigde met den uitroep:

»Ja mijnheer, u beschuldig ik; u, beschuldigden, die slechts barbaars zijt; u, moralisten, die de groote trom roert ten bate van godloochening en zedebedervende lectuur.... En gij verbaast u, dat men u antwoordt met misdad en verdorvenheid!

Veroordeelt mijn client, dat is uw recht! Maar ik beschuldig u, dat is mijn plicht!"

Toen de advocaat ging ruitzen, daverde de zaal van de stormachtige toelichtingen. Doch de president maakte er weldra een einde aan. De juryleden zonderden zich ter beraadslaging af, en keerden terug met een bevestigend antwoord op alle vragen.

De zeventienjarige moordenaar werd ter dood veroordeeld.

»God zal recht doen over de rechtters" riep de heer Saint-Appert uit, staande en met den vinger uitgestrekt naar het kruisbeeld.

Wij voegen hieraan niets toe, dan de mededeeling, dat helaas in Frankrijk en in België de Protestanten er ijverig aan hebben medegewerkt, om de scholen godsdienstlos te maken. Zij meenden, dat dit de macht van Rome zou breken. Nu in België de reactie gekomen is, zitten de *»Protestanten»* weder Christelijke scholen.

Overmits wij nu op de Franische advocaat, wiens pleidooi we afschreven, kennelijk de betekenis van de school overdrift, en ook in den grond der zaak aan het onderwijs de

kracht toeschijft, die alleen de Heilige Geest heeft. Doch dit daar gelaten, en ook de uitdrukking "de God van Golgotha" voor zijn reukende latende, verheugen wij er ons in, dat van Roomsche zijde ook een welsprekend protest tegen de godsdienstloze school werd ingediend. Mochten de Gereformeerden in Frankrijk er door wakker geschud worden.

WINCKEL.

Door Kinderen.

EENE REIS IN DE MIDDELEEUWEN.

I.

DE REIZIGERS EN HUN TUO.

't Is nu op het jaar af des eenen geleiden, dat in de groote en rijke stad Venetië in Noord-Italië drie mannen aankwamen, die zelfs in een stad waar 't aan vreemdelingen niet ontbrak, groot opzien wekten.

Vreemd zagen die mannen er uit. Blijkbaar waren zij van een verre reis gekomen. Hun aangezichten waren gebruint, als hadden ze veel hitte doormaakt. Wel spraken ze Italiaansch, maar vermengd met allerlei vreemde woorden, die niemand begreep. Zeker hadden ze lang in vreemde landen vertoefd. Men ondervroeg hen en zij wisten ontzaglijk veel te verhalen, maar 't klonk zoo wonderlijk, dat haast niemand er geloof aan sloeg. En toen zij eindelijk verklaarden: "Wij zijn ook Venetianen; voor vele jaren zijn we op reis gegaan en nu in onze vaderstad teruggekeerd", toen lachten de burgers en zeiden: "Dat is onmogelijk!"

En toch spraken die mannen de waarheid, al duurde 't lang eer zij bewezen konden dat zij geen anderen waren dan Maffio, Nikolo en Marco Polo, die vele jaren geleden hun vaderstad hadden verlaten. Nikolo was Marco's vader; Maffio de oom van den jongste der drie.

"Dwaars door Afrika" — dat is een woord, 'twelk in de laatste 50 jaren telkens is vernomen. Wie hoort niet van Livingstone, van Stanley, van Vogel en Emin Pacha, en zoveel anderen, die het zwarte werelddeel gingen ontdeutsen? 't Was een waagstuk, dat zulke mannen ondernamen en volbrachten. 't Kostte tijd, geld, moeite, menschenlevens, ja men geloofde soms haast niet wat men hoorde — gelijk 't bij de Venetianen was eene eeuw ook zoo ging.

"Dwaars door Azië" — dat was in 't kort de beschrijving van den tocht, welken de drie mannen volbrachten hadden, die na zoveel jaren in hun vaderstad wederkeerden. Zelfs nog in onzen tijd is dat een moeilijke en gevaarlijke reis, die ook maar zeer weinigen volbracht hebben. Maar dan in de middeleeuwen, omstreeks 1250!

Dat was nog iets meer dan nu dwaars door Afrika te gaan. Want de weg was veel langer en de hulpmiddelen veel geringer en slechter dan nu. Schietgeweer, reisbenodigdheden zooals die hebben, allerlei kleinigheden (denk b.v. aan de lucifers) ontbraken toen voor een groot deel. En het reizen zelf — geen spoorwegen, geen stoomboten, geen reisuigen soms, teisgraaf en post onbekende zaken. Denk eens aan!

Als ge eens de kaart van Azië voor u legt — wat toch goed zal wezen als ge met niet en genoegen lezen zult wat er volgt — zult ge zien, hoe ontzaglijk groot de afstand is tusschen de oevers der Middellandsche zee en die van den Stille Oceaan. Dat kwijt iemand niet op een vrijen Zaterdagmiddag, als er geen school is, af. En bovendien was het ontzaglijk gevaarlijk. Roovers, woeste volken, wilde dieren, alles bedreigde den reiziger, die vaak door woestijnen, over stroomten en gebergten zijn weg moest vinden. Er was veel moed, geestkracht en volharding noodig om zulk een reis te doen. En nog mag het haast een wonder heeten, dat de mannen, van welke we boven spraken, die gelukkig volbrachten.

Venetië was toen de eerste handelsstad van Italië, ja van heel Europa, bijna de enige die den groothandel deed met de overige toen bekende wereld. Venetië bezit een uitgebreid gebied en was zeker de machtigste onder de staten van Italië.

Zelfs is er een tijd geweest toen de republiek Venetië niet alleen in Italië zelf een groot gebied had, maar ook daarbuiten langs de Noord- en Oostkust der Adriatische zee. De eilanden Corfu, Candia, ja zelfs een deel van Griekenland en Rusland stonden onder 't gezag der Venetianen. Doch de Turken kwamen, en ontnamen aan Venetië veel van zijn gebied. En toen later de zeezwam naar de Oost werd ontdekt, daalde Venetië uit zijn hoogten stand, naarmate een andere stad rees, die vaak het Venetië van het Noorden, of ook wel tweemaal Venetië is genoemd. 't Is de stad, waarin ik dit zit te schrijven, en die in meer dan één opzicht Venetië gelijk. Thans telt de laatste stad 130,000 inwoners, zoodat zij niet het Noordse Venetië, dat er viermaal zoveel heeft, nog altijd de meerdere is gebleven.

Maar in den tijd waarvan ik nu spreek was onze hoofdstad nog niet veel meer dan een visschersdorp, waar niemand aan dacht. De Venetianen daarentegen waren als kooplieden en krijgslieden, als zeevaarders en reizigers alom bekend.

Onder drie reizigers hadden zich ook echte burgers van hun stad betoond, toen zij den wandelstaf opnamen en naar verre landen togen, op 't gevaar af hun vaderland nooit weder te zien. Dat hun dit echter gelukte, zei ik reeds. Evenwel gemakkelijker ging dit niet. Dit zal ons bliken als we over hun vreemde en wonderlijke lotgevallen een weinig met elkaar gaan spreken.

AAN VRAGERS.

Een der vragen, die onze lezers A. W. S. te L. ons doet, is deze:

In Math. 10: 16 lezen we: "Ziet, ik zend u als schapen in het midden der wolven; zijt dan voorzichtig gelijk de slangen, en oprecht gelijk de duiven."

Waarin bestaat nu de oprechtheid van de duiven?

Zooals we zien, worden in dien tekst twee dieren tegenover elkaar gesteld, slangen en duiven. Van de eersten moeten we voorzichtigheid leeren. Maar nu kon het gebeuren dat iemand begreep, dat hij ook in valsheid op die heesten mocht gelijk. Doch de Heere zegt neen: wees wel voorzichtig, maar blijf toch, gelijk de duiven, oprecht, zonder dubbelhartigheid, onvermengd niet nu, dan en zoo, gelijk de slang die zich nu eens aankloft en dan weer afschrikkend vertoont, die allerlei streken gebruikt. Onvermengd dus, uit één stuk — dat is hier de beteekenis van dit woord oprecht. Wees dus wel voorzichtig, maar ook eerlijk en rond, niet tweestellig of dubbelhartig.

De tweede vraag is ons niet recht duidelijk en schijnt op Math. 6: 22 en 23 betrekking te

hebben. De Heere Jezus spreekt daar van een eenoogdig en van een boos oog, dat wil hier zeggen een gezond en een ziek oog, een oog dat goed en een dat slecht ziet. Goede oogen zijn een licht voor heel het lichaam, slechte oogen leiden heel den mensch verkeerd. Dit nu wordt hier echter in geestelijken zin toegepast, op de oogen des geestes. Onze lezers moet dus hier niet denken aan leelijke oogen of oogen die kwaad kijken. Wel heeft zij daarin gelijk, dat vele vrome menschen ook wel eens een toornigen of een kwaden blik op iemand kunnen werpen en dat dit uit hun hart voortkomt, maar dit toont alleen, dat ook zij nog niet volmaakt zijn.

Over 't andere later.

HOOGENBIJK.

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

BEROEPEN: Loppersum (d. Appingedam), W. de Jonge te De Lier (Z.-Holl.) — Haarlemmermeer (Vijfhuizen), J. van den Berg te Rhoo (Z.-Holl.) — Haren (d. Harderwijk), A. de Vlieg te Rensum (d. Arnhem), — Knijpe (d. Heerenveen), A. H. Nieboer te Aalten (d. Zierikzee), G. W. H. Eselink te Sliedrecht (Z.-Holl.) — Gooz, J. Westerveld te Groningen (d. — Grand-Rapids (Noord-Amerika), A. Makkenas te Dikland, — Boskoop (d. Leiden), A. O. D. Eerdmans te Versche (d. Gooz), — Werkendam (N.-Brab.), A. W. Sleders te Vlaarding (d. —).

AANGENOMEN: Bunschoten, A. J. Bakker te Emlichheim (graafschap Bentheim).

BERAAPT: Leeuwarden, B. A. T. van Dijken te Marken.

Nederlandsche Hervormde Kerk.

BEROEPEN: Nieuwerkerk (in Duiveland), H. Smelt, cand., — Overlangbroek, H. G. G. Meene, cand., te Utrecht, — Ruigahuizen en Haren (d. A. J. van der Grint, cand., te Amsterdam, — Hoopland, D. van Krevelen te Hoogvliet, — Opende, Hensbroek en Schellinkhout, J. Rooster, cand., te Hoogvliet, — Losdorp en Kollumerwaag, H. A. Steenginga, cand., te Garsthuizen, — Oude-Pekela, D. Buurma te Loppersum, — Colijnsplaat, H. J. Notermans te Geldern, — Vemdelinge (d. Gooz), Jac. Eringa te Cuabard (Friesland), — Zuidrand, D. van der Meulen, — G. J. Bleeker (G.H.), cand., te Wierum (Fr.), — Hoogvliet, L. C. Voortman, cand., — Hendrik-Ido-Ambacht en Mijnsheerenland, J. D. J. Idema te Ter Aa (Ur), — Houtrijk en Polanen en Halle, G. Posthumus Meijles, cand., te Amsterdam, — Katt, J. H. Eykman, cand., te Amsterdam, — Krag en Abbeena, B. Moorrees, cand., te Aalst (bij Zalt-Bommel), — Rithem (d. Middelburg), J. G. M. Andreas, cand., te Woudenberg, — Blad (toez.), D. Jacobsen te Workum, — Hoogeveen, A. van Veen te Bolsward, — Achlum, a. a. (d. Franeker), W. Hoekema te Buma en Munsterhuizen.

AANGENOMEN: Aartschouwen, J. C. Voordijk, cand.

BERAAPT: 't Gravenhage, J. C. Tarnet te Bergen op Zoom, — Harting, J. C. E. Muller te Nunspeet, — Drachten, W. Lamers te Rijsoord, — Strevelshoek, — Kolham, J. Vinke te Gramsbergen, — Drogeham, J. C. S. Lecher te Breda, — Kerenkijk en Goudswaard, J. H. Antik te Alunen en Haren, — Hlzi, J. Draaisma te Steenwijk, — Rotterdam, F. E. Daubanton te Amsterdam, — Lopik en Kabaun, F. F. J. van de Plasche, J. te Gouda, — Gouda en Maasland, C. B. Oortuys te Katwijk aan Zee, — Randwijk, a. a. H. Doornveld te Wierden, — Achlum, K. Kloosterman te 't Gerke en Douma.

Advertentien.

Daar ik weet, dat ik een schaduwrijke heb, dan ik te minder achterblijven, om door deze mijn welgemeende dank te betuigen aan allen, die mij bewijzen hunner belangstelling gegeven hebben in mijn 40-jarige ambtsbediening op 11 November 1893; en den wensch te uiten, dat allen getuigen mogen zijn van de vervulling hunner heilwensen.

"Nu dan, Heere mijn God, sterk mijne handen ten goede!" Nehemia, 6: 10.

Mede namens mijne enige Dochter, de Wed. A. ROTTE-SIMONSEN en mijne tien minderjarige kleinkinderen,

P. SIEMENSE, P. D. M.

Oosterland, 14 Nov. 1893.

Men gelieve deze algemeene dankbetuiging tevens als bijzondere aan te nemen.

L. G. WEISZ & Co.,
Commissarissen in Liefden.

Prinsengracht bij de Prinsensstraat,
No. 157,
AMSTERDAM.

BEDE OM HULP.

Door den dood van een oppassend werkmans dreigt een door en door fatsoenlijk gezin tot bittere armoede te vervallen. De weduwe, die zelf door ziekte onmogelijk uit werken zou kunnen gaan, (de Hr. L. C. Vermeulen, arts, Nieuwe Heerengracht alhier wil daaromtrent gaarne een verklaring afgeven) blijft achter met zes kinderen, waarvan vijf nog te jong zijn om iets te kunnen verdienen, terwijl de oudste, een meisje van 18 jaar, door een lichaamsgebrek uit medelijden door een tante is opgenomen en een jongen van 16 jaar, schiedersleerling, thans werkloos is.

Ondergetekenden twijfelen niet, of er zullen weldadige stadgenooten gevonden worden, bereid dit brave, eenvoudige gezin door geldelijke thans voor geheel onmogelijke behoeven.

Gaarne verleen ondergetekenden ontrent dit gezin nader inlichtingen. Van de giften, die men hun zal willen zenden, zal in de nieuwbladen melding gemaakt worden, terwijl men natuurlijk bereid is, aan iedereen geveert verantwoording der ingekomen gelden te doen.

P. v. d. HOEK.

Hoofd der O. L. S. tek. No. 27, Groote Wittenburgerstraat No. 37, Alhier.

P. M. A. KUYPER.

Secretaris der Vereniging tot opleiding van ambachten en beroepen, Marnixstraat 403, Alhier.

C. H. YANSE Jr.

Wittenburgerstraat 44.
Amsterdam, 20 Nov. 1893.

Bij F. WOLFERS, te Meppel, verscheen:

DE ROEPING DER KERK
in zake de waarneming van de bodening van het H. Avondmaal door hare lidmaten,

DOOR

P. D. DE GROOT,
Bedeenaar des Woords bij de Geref. Kerk te Meppel.

DOOR

P. D. DE GROOT,
Bedeenaar des Woords bij de Geref. Kerk te Meppel.

DOOR

P. D. DE GROOT,
Bedeenaar des Woords bij de Geref. Kerk te Meppel.

DOOR

P. D. DE GROOT,
Bedeenaar des Woords bij de Geref. Kerk te Meppel.

DOOR

P. D. DE GROOT,
Bedeenaar des Woords bij de Geref. Kerk te Meppel.

NIJEUW KERKGEBOUW te BREDA.

Met dank aan den Heere en de milde geveren, vermelden wij de navolgende bijdragen: Geref. coll. kerk te Oenkerk f. 4.50; gift kerk Marken f. 1; van M. te H. f. 1; Geref. kerk Norg f. 1; coll. kerk Vorden f. 16.22; kerk Hazerswoude f. 2; coll. id. Oudega (Small) f. 2; gift van P. F. f. 3; id. B. L. te Katendrecht f. 10; J. T. H. te Amsterdam (Willemsstr.) f. 5; gift kerk te Veere f. 2.50; id. Nieuwdorp (G. de J.) f. 2.50; van J. D. te Oost-Souburg f. 2; kerk te Lollum f. 2; id. te Heinenoord f. 1.50.

Bevoorrechte broeders en zusters, gedenkt den dringenden nood van Breda en zendt uwe gaven aan den

Penning, der Geref. kerk te Breda, P. K. VAN BOON.

BUSTES in PLASTIEK.

LUTHER en CALVIJN,
formaat 32 x 33, f. 5.— per stuk.

Is. de Costa en Mr. G. Groen v. Prinsster, formaat 24 x 16, f. 3.— per stuk.

Boekhandel van B. VAN DER LAND, Amsterdam, Rembrandtplein 13.

Voor slechts

3 GULDEN

per stuk, verzend ik een van mijne alom bekende beste

Concert-Trek Harmonika's, "Hollandia"

groot en stevig vervaardigd, met 3-konig orgelmusiek en open nikkel-claviatuur. Deze is met een nikkelstaaf bekleed, vandaar zeer luid met een (Dus geen claviatuur-besleking meer als vroeger). In weerwil van deze voordelen nog de deselde prijs, 10 toetsen, 20 dubbele toetsen, 2 basen, 3 registers, 2 sluitingen, 2 dubbele blaasbalgen (3 balgen), daardoor groote blaasbalg, iedere hoek is van een metaal rand voorzien. De toetsen zijn uit het beste materiaal. Discant wonderd. Groote 35 centimeter (werkelijke groote prachtmusikanten). Ieder instrument wordt zonder gebreken en goed gestemd uit de fabriek verzonden. De verpakking kost niets. Porto 60 cents. Mijne beroemde methode voor zelf-onderwijs gratis. Ik waarschuw voor reclame van kleine handelaars, die dikwerf den tekst en den vorm mijner advertentie nabootsen. Een feit is het, dat men bij het oudste en grootste handelaars steeds het beste en goedkoopste koopt. Men bestelle derhalve bij het grootste WESTDUITSCH HARMONIKA-EXPORTHUIS van

HEINR. SUHR,

te NEUENRADE, in Westfalen.

Bij J. L. BEIJERS, te Utrecht, verscheen:

Schetsen van Preeken.

Bewerkt naar "KOMMUNION" Vademecum homileticum, DOOR

L. H. F. A. FAURE.

MIT EEN INLEIDEND WOORD VAN

Dr. J. H. GUNNING J. Hzn.

Prijs f. 1.50.

Filippus Schenkcalenders.

De Kalenders en de "Overdenkingen" (de premie) van het Traktaatgenootschap "FILIPPUS" worden bij dezen dringend aangevraagd. Daar zij de laatste jaren in weerwil van de gedrongen oplaag spoedig waren uitverkocht, is tijdsde bestelling gewenscht. Zijn de bestellingen weder vele, dan kan het Traktaatgenootschap zijn gratis-verspreiding onder de soldaten, de spoorwegaarbeiders, enz. volhouden en daarenboven voor uitdeeling op de Zondagscholen voor veel verminderden prijs blijven geven. Nog zij opgemerkt, dat de eventuele winsten gebruikt worden voor de Traktaatverspreiding.

De Kalenders en de "Overdenkingen" werden geschreven door D.D. J. VAN ANDER, L. BOUMA, J. HULSHOF, J. J. IMPELA, A. LITTOOT, W. H. OOSTEN, J. D. v. D. VELDEN, Prof. D. K. WILLEM, enz.

Het Schild spreekt tot ons van ellende, verlossing en dankbaarheid.

De prijs van den besten Kalender alleen is f. 0.75; met de "Overdenkingen" (336 pag.), f. 1.— gebonden in boek-formaat f. 0.75; en de gewone met hetzelfde schild en denzelfden inhoud, slechts f. 0.40.

De verzending is begonnen en bestellingen worden nog ingewacht.

De Uitgever, namens het Traktaatgenootschap "Filippus", Meiberg, F. P. D'HUIJ.

Door Doctoren zeer aanbevolen en voorgeschreven.

Lijders aan Bloekzucht en Bloedarmoede en Herstellenden:

Vraagt F. W. VAN DER TRAPPEN'S Staal-wijn en Haemaluminwijn, bevattende Haemaluminbestanden, door het Kultuurministerie onder de officiële geneesmiddelen opgenomen.

Is het beste en goedkoopste Staal-Eiwitpreparaat, bevordert zeer den eetlust en doet het lichaamsgewicht met 6 pond en meer in veertien dagen toenemen.

Prijs per heele flesch (500 gram) st. f. 1.20.

In alle groote Apotheken verkrijgbaar of direct te bestellen in de ADLER-APOTHEEK, F. W. VAN DER TRAPPEN, Miers a Rhein.

«Wee wij heeft mijne vrouw, die van de gevolgen der Influenza en Bloekzucht niet herstelt kon, voortreffelijke diensten bewezen»

OTTO PARST, Predikant te Eckarts-hausen b. Bidingen.

«Wee wij heeft mij zeer goede diensten bewezen, zoowel in betrekking tot de bloed-ontoep, alsook ter versterking van het zenuw-gestel»

CARL DREYER, Geemploeyerde aan de Bank te Magdeburg.

P. VAN EIJK.

Firma JOHANNES KRAMER & Co.,
DAM 15-17, AMSTERDAM.

Kopen en verkoopen EFFECTEN, diverse LOTEN en vreemde COUPONS, Wisselen Gouden Zilveren MUNTEN en vreemde Banknoten. Sluiten PROLONGATIE en BELLENINGEN. Nemen gelden A DEPOSITO 1/2 pCt onder de prolongatiekoers. Bedragen tot en met Duizend Gulden worden op vertoon terugbetaald.

Bij J. A. WORMSER, te Amsterdam, verscheen:

Publicatie van den Senaat der Vrije Universiteit.

In zake het onderzoek ter bepaling van den weg die tot de kennis der Gereformeerde beginselen leidt.

Prijs. 10 Cents.

De kleine Beeldenbijbel.

met 550 figuren of 144 plaatjes, geb. wordt na ontv. van postw. a f. 4.— franco toegezonden. Voor Vereen. ter kennisn. een Ex. a f. 0.60, door D. J. v. d. LEE, te Voorburg.

Bij ZALSMAN, te Kampen, is verschenen:

Eene in 8 kleuren geïllustreerde

Kerstplaat,

"EERE ZIJ GOD" enz. 45 x 35 cm.

Prijs 20 Cents; 25 ex. a 10 Ct.; 50 ex. a 16 Ct.; 100 ex. a 15 Ct.

Zondagschool-onderwijzers kunnen op aanvraag gratis een Exempl. ter kennismaking bekomen.

Vrije Universiteit.

In de vorige week vertoefde in onze stad een Schot, de heer J. H. Maclean, die op reis is naar Madras, waarheen hij door de Vrije kerk van Schotland afgevaardigd is, om als Zending-leeraar werkzaam te zijn. Hij studeerde aan de Universiteit te Glasgow, eerst vijf jaren in de godgeleerdheid en daarna nog vier jaren in de medicijnen. Zijn begeerte was op zijne reis van Glasgow naar Triest (waar hij scheep gaat naar Madras) zoveel Universiteiten te bezoeken als hem mogelijk zou zijn, ten einde studenten te ontmoeten en met hen te spreken over hetgeen onder studenten gedaan kon worden, om elkan-der op te wekken tot meerdere belangstelling in de eeuwige dingen, en tot meerdere ijver voor de uitbreiding van Gods koninkrijk ook in die landen, welke thans nog verkeeren in de duisternis des heidensdums. In ons land bezocht hij successievelijk de Overheids-Universiteit te Leiden, de Vrije en stedelijke Universiteit alhier, de Overheids-Universiteit te Utrecht en de Theologische School te Kampen.

Zelf staande in de volle verzekerdheid des geloofs en in de overtuiging van hetgeen de Heere aan zijne ziel had gedaan, drong hem de liefde des Heeren ook daarover met andere jonge mannen te spreken, en hen op te wekken den dienst des Konings te zoeken als het aller-kostelijkste goed.

Belangrijk waren zijn mededeelingen van hetgeen de Heere in Groot-Brittannië door den arbeid van geloovige studenten onder hun mede-studenten had gedaan, waarop waarlijk zegen had mogen rusten en waardoor aan de meeste Universiteiten in het Vereenigd Koninkrijk Christelijke verenigingen van studenten waren ontstaan, welke onder elkan-der weer een bond hebben gevormd; terwijl wederom uit de leden der verenigingen een 800-tal zich hadden verbonden zich te geven voor den arbeid der Zending onder de heidensche volken, waarvan reeds meer dan honderd werkzaam waren als zendingelingen in de verschillende landen.

Ook was de heer Maclean gemachtigd eene hartelijke uitnodiging te richten tot de Nederlandsche studenten, om eene conferentie van Christelijke studenten bij te wonen, welke in het begin van januari 1894 te Liverpool zou worden gehouden.

Het was een ware verwikking dezen jongen man te ontmoeten, en ook te zien, hoe zijne mededeelingen hier ter stede met blijkbare belangstelling door een groot aantal studenten der beide Universiteiten werden aangehoord.

Door Gods goedheid behelpt aan de Vrije Universiteit zulk een vereniging van Christelijke studenten niet te worden opgericht. Onze Universiteit staat op den grondslag van Gods Woord en de Gereformeerde belijdenis, en al onze studenten staan op dien zelfden grondslag. Een bond van Christelijke studenten-verenigingen van de verschillende Nederlandsche Universiteiten zal allicht niet spoedig tot stand kunnen komen. Elk land heeft zijn eigenaardigheden, en Engelsche toestanden zijn niet altijd op Nederlandschen bodem over te brengen. Maar dat verhindert niet, dat ons elke roepstem welkom moet zijn en als een stem van des Heeren wege door ons kan beschouwd worden, welke ons maant tot oprechter leven voor Hem, die ons het eerst heeft behelpt en zichzelven voor ons heeft overgegeven, en tot meerder sacht nemen op elkan-der, tot opscherpeling der liefde en der goede werken". Dit zij dan ook de vrucht van het bezoek van dezen broeder, dien de Heere geleiden moge op zijn groote reis en ten zegen stellen ter plaatse zijner bestemming. Mocht ook onder ons nog menig student zich opgewekt gevoelen zich voor te bereiden voor het heerlijke en gewichtvolle ambt van zendingeling, en mogen onze kerken meer en meer in deze haar roeping gevoelen, en niet langer ongehoorzaamt zijn het gebod des Heeren op te volgen, om het Evangelie te prediken aan alle creaturen.

In dank ontvangen:
Voor de Vereniging:
Ann Contributies:

Van Ds. P. J. Jongbloed te O.-Nijkerk f. 2.50; door den heer P. Adriaans te Helder f. 50; door den heer H. Rollman, te Bodegraven f. 120.50; door den heer T. J. Grevelink, te Heerenveen f. 16; door den heer G. Schimmel, te Amersfoort f. 46.50; door den heer R. Holdings, te Ankeveen f. 8; door den heer H. A. P. Meijer, te Hazerswoude f. 34; door den heer R. A. Sletman, te Leek f. 30; door den heer J. H. de Jongh, te Haarlem f. 150; door den heer J. Wigboldus, te Westerdijkshorn f. 58; door den heer P. J. Haron van Heemstra, te Hattem f. 70; door den heer H. van der Hoeven, te Apeldoorn f. 84.50; door den heer Henri Dekker, te Lochem f. 15.25; door Ds. M. J. Dijk, te Bossum f. 40; door den heer J. Bonwes, te Appingedam f. 121; door den heer R. F. van Mill, te Gorinchem f. 48.50; door den heer J. Verburg, te Zegveld f. 16.50; door den heer B. C. Hamer te Zutphen f. 121; door Ds. J. Dekker te Oldboorn f. 12.50; door

den heer M. D. de Bruyn te Bergen op Zoom f. 23.50; door den heer J. J. Boer te Viersingel f. 46; door den heer P. Veenhuizen te Smiltite f. 26; door Ds. P. A. Veenhuizen te Workum f. 26.50; door den heer P. Boone uit Koudekerke en Hagekerke f. 57.50; door den heer E. Vader uit Melis- en Mariakerke f. 12; door den heer M. Brel uit Rithem f. 5; door den heer P. Kasteleijn uit Oost- en West-Souburg f. 17; samen f. 91.50; door den heer P. Ruyke te Wadinxveen f. 24; door het Loc. Com. te Rotterdam (1894) f. 121.86; door Ds. H. Teerink te Werkendam f. 85.50; door Ds. W. J. de Haas te Culemborg f. 5; door den heer W. C. van Munster te Leeuwarden f. 117; door den heer P. van Vliet te Axel f. 49; door den heer G. de Leeuw te Utrecht, afrekening f. 83.70; van de 10 c. vereniging f. 19.80; door den heer R. Barneveld te Vreeswijk f. 74.50; door den heer P. Vermeer te Baarnbrugge f. 40.50; door den heer A. Pijl Jan, te Alblas-sendaal f. 131; door den heer C. J. Leijh te Leiden f. 190; door den heer J. van der Maas te Wissekerke f. 19.50; door Ds. D. Tibben te Katwijk aan Zee f. 31.50; door Ds. W. Folckerts te Nieuw f. 25.50; door den heer W. Wolzak Gan, te storting uit Alkmaar f. 18.50; uit Heilo f. 5; uit Heer-Hugowaard f. 23, samen f. 46.50; van den heer C. Kosten te 's Gravenpolder f. 350; door den heer J. W. Koning te Lelidorp f. 250; door het Locaal-comité te Amsterdam 40 storting f. 420; door het Locaal-comité te 's Gravenhage te storting f. 300; door den heer J. Hartkamp te Maasland (afrek 1894) f. 97.5.

Aan Collecties: (Voor de Theol. faculteit.) Van de Geref. kerk te Apeldoorn B. f. 157.1; van idem te Harlingen B. f. 44.90; van idem te Nieuw-Amsterdam f. 5.871.9; van idem te Schoonebeek f. 10.70; van idem te Aaldden f. 5.941.2; van idem te Gooz f. 4; van idem te Sleen f. 3.77; van idem te Koeverden f. 5.20; van idem te Nieuw-Dordrecht f. 2.10; van idem te Vroomshoop f. 10.95; van idem te Heemse f. 5.671.2; van idem te Nieuwleusen f. 5.731.2; van idem te de Krim f. 5.83; van idem te Luttin f. 6.24; van idem te Moordijk f. 4.14; van idem te Wintervijk f. 10.95; van idem te Breda f. 5.671.2; van idem te Zwijndrecht f. 16.32; van idem te Nieuw Lekkerland f. 17.55; van idem te Heinenoord f. 12.71; van idem te Strijen f. 8.22; van idem te Puttershoek f. 6.131.2; van idem te Alblas-sendaal B. f. 6.48; van idem te Abblas-sendaal B. f. 17.74; van idem te Heerjansdijk f. 6.80; van idem te Sliedrecht f. 22.61; van idem te Westmaas f. 2.50; van idem te Bolnes f. 4.571.2; van idem te Ridderkerk f. 6.20; van idem te Hendrik-Ido-Ambacht f. 0.2281.9; van idem te Molenaarsgraaf f. 3.75; van idem te Giesse-Oudkerk f